

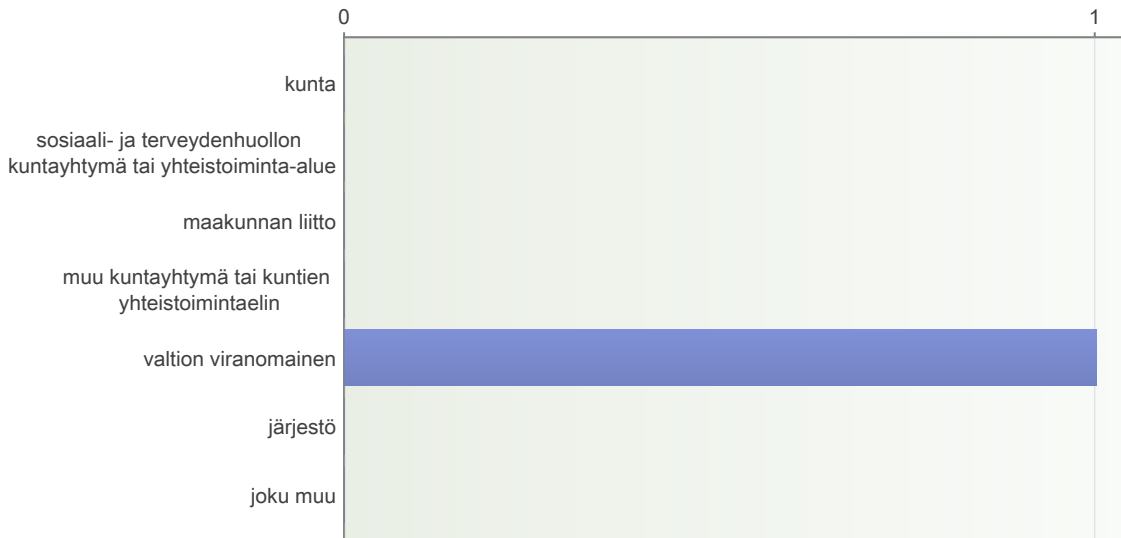
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Terveystieteiden tutkimuskeskus THL	Eeva Nykänen	eeva.r.nykanen@thl.fi, 029 524 7901	9.11.2016	Terveystieteiden tutkimuskeskuksen johtoryhmä

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjien määrän olennainen väheneminen nykyisestä ja järjestämisvastuun siirtyminen kuntaa merkittävästi suuremmille maakunnille luo edellytyksiä parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta. Tämä voi pitkällä aikavälillä kaventaa alueellisia ja väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tuekseen vahvaa ohjausta lakia toimeenpantaessa ja uudessa toimintaympäristössä toimittaessa.

Mainittujen tavoitteiden saavuttamista hankaloittaa se, että uudistuksen jälkeenkin järjestäjiä on yhä liikaa ja niiden kyvyssä järjestää sosiaali- ja terveyspalveluja on merkittäviä eroja. Vankan järjestämisosaamisen tarve ja sen puuttumisesta aiheutuvat ongelmat korostuvat entisestään valinnanvapausjärjestelmää ja monituottajamallia hallinnoitaessa. Tämä puoltaa järjestäjien määrän vähentämistä luonnoksessa ehdotetusta.

Maakunnille asetettava tiukka talouskuri ja maakuntien joustovaran puute voivat vaarantaa riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen toteutumisen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen. Erityisen pulmallisena tästä näkökulmasta THL pitää maakuntien rahoituksen tarkistusmenettelyä, joka voi johtaa siihen, että maakunnille kohdennettu rahoitus ja tosiasialliset kustannukset erkaantuvat toisistaan. Vaarana on järjestelmän

jakautuminen kahtia vähävaraisten julkisesti rahoitettuun ja parempiosaisten yksityiseen palvelujärjestelmään.

Koska valinnanvapausmallin ja monikanavaisen rahoituksen mahdolliseen muokkaamiseen yksityiskohdat ovat vielä ratkaisematta, on lausunnon kohteena olevan lakipaketin vaikutuksia vielä vaikea arvioida.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos tarjoaa mahdollisuuksia hillitä sosiaali- ja terveystalouden kasvua ja tiukentaa sosiaali- ja terveydenhuollon talousohjausta, mutta ei takaa hallituksen linjausten mukaisen säästötavoitteen saavuttamista.

Järjestämisen integraatio sekä päätöksenteon ja johtamisen keskittäminen voivat toteutuessaan hidastaa sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua. Menokehityksen arviointi on kuitenkin toistaiseksi vaikeaa, koska palveluintegraation toteutumisesta ei ole varmuutta.

Uusi toimintamalli tarjoaa selvästi nykyistä paremmat edellytykset ja välineet toteuttaa taloudellisesti merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, kuten erityisen vaativan hoidon keskittämisen ja palveluverkon järkipäätämisen, sekä merkittäviä toiminnallisia uudistuksia. Näillä keinoilla ei kuitenkaan todennäköisesti saavuteta hallituksen linjaamaa säästötavoitetta ilman että palvelujen laajuudesta tingitään.

Toimivan talousohjauksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon maakuntien tarve-erot rahoituksen kohdentamisessa. Maakuntien erilaisista ominaisuuksista johtuen rahoituksen oikeudenmukaisuuden varmistaminen edellyttää jatkuvaa kehittämistyötä ja rahoituksen kohdentamiskriteerien säännöllistä päivittämistä.

On huomattava, että uudistuksen toimeenpano edellyttää merkittäviä investointeja, kuten tietojärjestelmä uudistuksia, joiden kustannusvaikutuksia ei ole vielä arvioitu. Hyvin toteutettuna esimerkiksi juuri tietojärjestelmä uudistukset voivat tukea 3 miljardin säästötavoitetta, mutta alkuvaiheen investointitarpeet siirtävät säästöhetkeä tuonnemmaksi.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

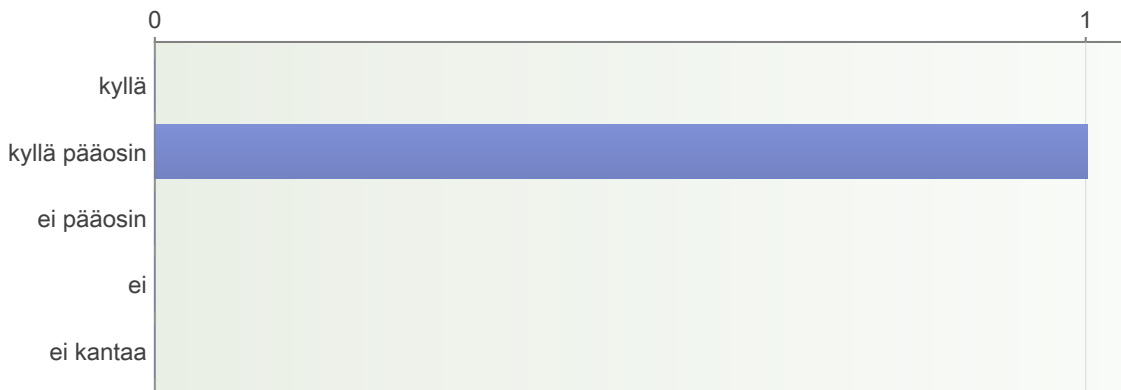
Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalakiluonnos ja järjestämislakiluonnos sisältävät säännöksiä maakunnan asukkaiden demokratiaoikeuksista ja monipuolisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kansanvaltaisuuden toteutumisen näkökulmasta keskeisin sääntely koskee maakuntavaaleja. Tässä suhteessa olennaiseksi muodostuu se, millaiseksi vaaleilla valitun maakuntahallinnon ja maakunnan palvelulaitoksen ja toisaalta maakunnan ja yhteistyöalueen toimivalta muodostuu ja missä määrin päätösvaltaa oikeudellisesti ja tosiasiallisesti siirtyy maakuntahallinnolta muille toimijoille ja jää siten vain välillisesti demokraattisen kontrollin piiriin. Etenkin maakunnan ja sen palvelulaitoksen suhdetta koskevaa sääntelyä tulee vielä täsmentää tämän selkeyttämiseksi. Erityisen pulmalliseksi tilanne muuttuu yhtiöittämisvelvoitteen vaikutuksesta, kun julkisia toimintoja siirtyy pois kansainvaltaisen kontrollin piiristä. Väestön ja palvelujen käyttäjien, mutta myös päätöksentekijöiden oikeus saada tietoja palveluista ja palvelujärjestelmästä esimerkiksi liikesalaisuuden estämättä muodostuu järjestelmän demokraattisen perustan kannalta ratkaisevaksi.

Lakiluonnokseen sisältyvien monipuolisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen riippuu maakuntien ja niiden palvelulaitoksen sekä muiden palveluntuottajien valmiudesta ja osaamisesta käyttäen erilaisia osallistumis- ja vaikuttamismenetelmiä ja siitä, että eri toimijoita kannustetaan ja lisäksi velvoitetaan esimerkiksi sopimuksin edistämään vaikutusmahdollisuuksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

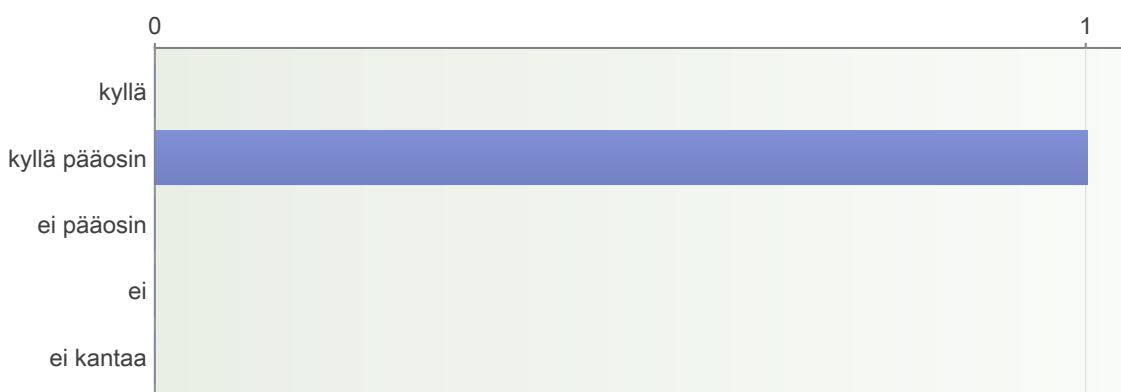

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalaki muodostaa pääosin tarkoituksenmukaisen yleislain maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Verotusoikeuden puute kaventaa kuitenkin maakuntien toimintaedellytyksiä ja monimutkaiset hallintorakenteet voivat hankaloittaa järjestelmän hallinnointia ja ohjausta ja haurastuttaa järjestelmän kansanvaltaista perustaa.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

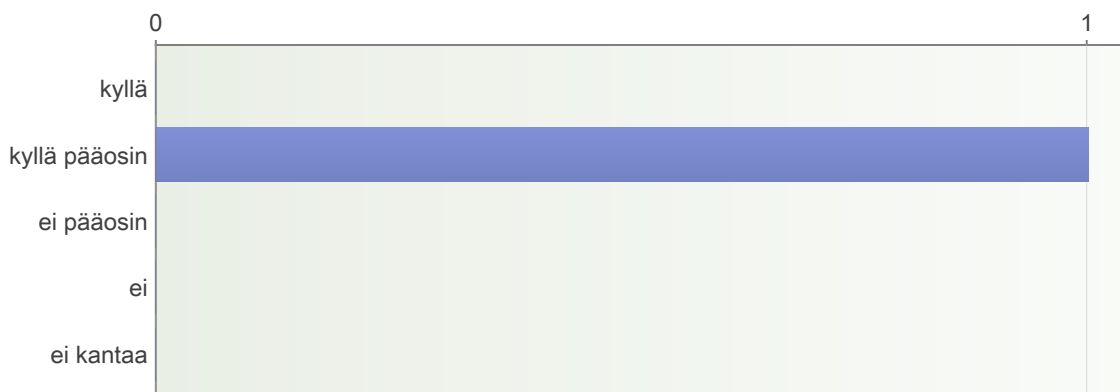
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille on tärkeä mainita maakunnan tehtävänä, mutta vastaavasti kuntien velvollisuuksia näillä aloilla koskevan sääntelyn tulisi olla selkeämpää, jotta maakuntien toimintaa kyetään kohdentamaan tarkoituksenmukaisesti. Maakunnan tehtävät ovat varsin laajat ja mahdollistavat ehkäisevään ja edistävään työhön tarvittavan riittävän suuren osaamispääoman muodostamisen, jolloin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä voidaan toteuttaa

suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

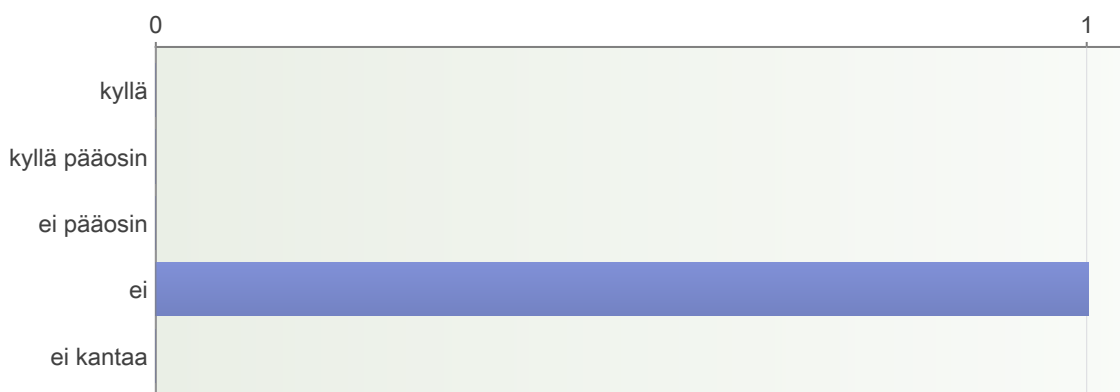

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lakiluonnokseen sisältyvien monipuolisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen riippuu maakuntien ja niiden palvelulaitoksen sekä muiden palveluntuottajien valmiudesta ja osaamisesta käyttää erilaisia osallistumis- ja vaikuttamismenetelmiä ja siitä, että eri toimijoita kannustetaan ja myös veloitetaan esimerkiksi sopimuksin edistämään vaikutusmahdollisuuksia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

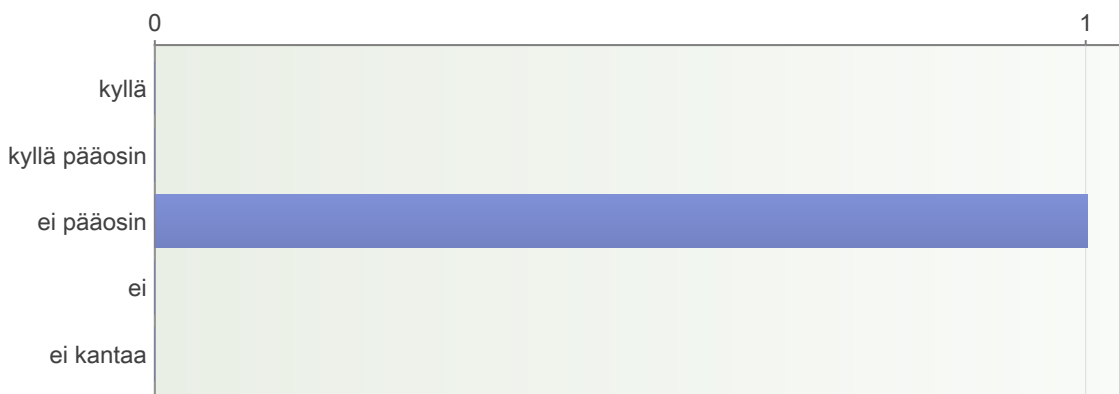
Avoimet vastaukset: ei

- Lakiin ei tulisi sisällyttää velvollisuutta erottaa järjestämistä ja palvelutuotantoa erillisiin oikeushenkilöihin. Järjestämisvastuu kuuluu maakunnalle, mutta muodostuvassa rakenteessa on epäselvää, onko maakunnalla riittäviä välineitä vastuunsa toteuttamiseksi. Maakunta ja sen tytäryhteisöt ja palvelulaitos ja sen tytäryhteisöt

muodostavat erittäin monimutkaisen kokonaisuuden, jossa eri osakokonaisuuksien suhde ei ole selvä ja jossa kunkin osakokonaisuuden suhde markkinoihin osaltaan määrittää sitä, mitä kukin toimija saa tehdä ja mitä ei. Palvelulaitos on hallinnollisesti irrallaan suoran valinnan palvelujen tuottajista, koska ne tekevät sopimuksen maakunnan kanssa. Muut ulkoistetut palvelut hankkii palvelulaitos, joka myös ohjaa ja valvoo niitä hankintasopimusten kautta. Tässä rakennelmassa palvelurakenteen kokonaisohjaus ja valvonta jää epäselväksi. Palvelujärjestelmän muotoutuminen kokonaisuudeksi, joka toimisi tarkoituksenmukaisella tavalla, ei ole selvää. Maakuntien runsas määrä ja joidenkin maakuntien pienet väestöpohjat vaikuttavat siihen, että organisaatorakenteiden määrä ja kokonaisuuden hallinnoinnin tehokkuus suhteessa palveluja tarvitsevaan asiakaskuntaan ei ainakaan kaikilla alueilla tule olemaan optimaalinen.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Rahoitusvastuun osoittaminen valtiolle ja järjestämisvastuun maakunnille ei ole optimaalinen vaihtoehto, vaikka muodostuvassa tilanteessa tätä ratkaisua puoltaakin maakuntien suuri lukumäärä. Rahoitusratkaisun seurauksena voidaan odottaa kiistoja niiden periaatteiden sisällöstä ja oikeudenmukaisuudesta, joilla valtion rahoitusta osoitetaan varsin erilaisista lähtökohdista toimiville maakunnille. Parempi vaihtoehto olisi maakunnille annettu verotusoikeus, mutta tällöin maakuntia pitäisi olla esitettyä vähemmän. Maakuntien rahoituslakiluonnoksen mukainen tiukka talouskuri ja maakuntien joustovaran puute voivat vaarantaa riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen toteutumisen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen ja muodostua ongelmalliseksi sosiaalisten perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Erityisen pulmallinen tästä näkökulmasta on maakuntien rahoituksen tarkistusmenettely, joka voi johtaa siihen, että maakunnille kohdennettu rahoitus ja tosiasialliset kustannukset erkaantuvat toisistaan. Vaarana on järjestelmän jakautuminen kahtia vähävaraisten julkisesti rahoitettuun ja parempiossaisten yksityiseen palvelujärjestelmään. Mahdollisen rahoitusvajeen paikkaaminen asiakasmaksujen korotuksilla tai uusilla käyttömaksuilla vaikuttaisi väestön yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin käyttää palveluja. Samalla maksut vaarantaisivat myös sote-uudistuksen keskeisen tavoitteen, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen.

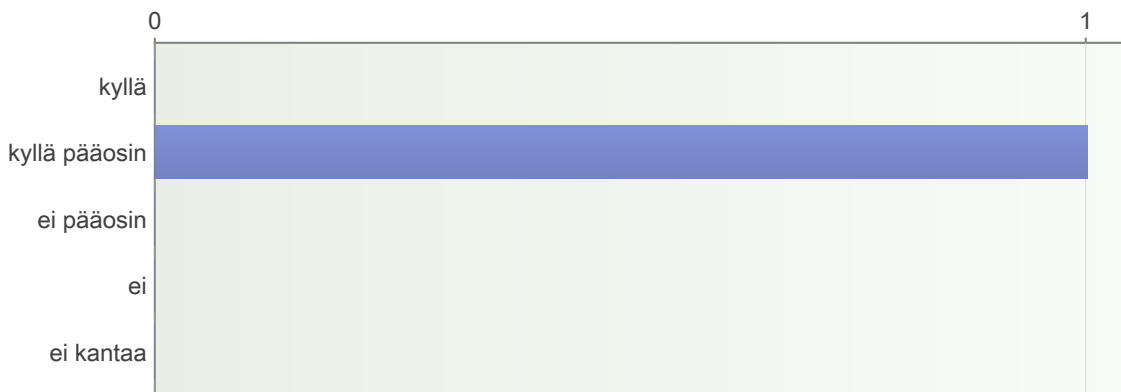
11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan velvoite ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa tilanteessa, jossa tuotannosta vastaavat maakunnan palvelulaitos ja sen omistamat ja muut yhtiöt, on vaikeaa ja vaatii paljon sopimusosaamista. Maakuntien, valvontaviranomaisten ja muiden toimijoiden toimivaltaa ja tehtäviä toiminnan valvonnassa ja ohjaamisessa tulee uudistuksen jatkovalmistelun ja valvontarakenteen uudistamisen yhteydessä vielä selventää.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Säännös on tarkoituksenmukainen, mutta maakuntien voimavarojen ja järjestämisosaamisen eroista johtuen saatavuuteen ja saavutettavuuteen tulee jäämään alueellisia eroja.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

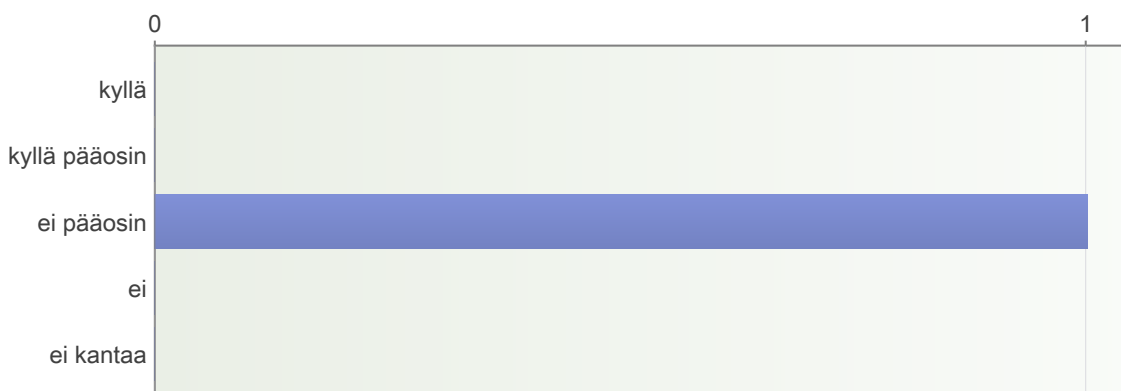

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yhteistyöalueiden muodostaminen on perusteltua, sillä maakuntia muodostuu niin monta, että niiden välillä tarvitaan monimuotoista yhteistyötä ja työnjakoa. Sopimuksen sitovuus on perusteltua, mutta sopimusta tulee kuitenkin voida muuttaa joustavasti, sillä valtuustokausi on niin pitkä aika, että olosuhteet voivat sen aikana muuttua. Sopimuksen muuttamisen mekanisme ei sääntelyssä kuitenkaan kuvata. On epäselvää riittääkö sopimuksen muuttamiseen esimerkiksi vain yhden maakunnan aloite. Toimintamalli jättää tilaa sille, että maakuntien erilaiset tavoitteet voisivat hidastaa palvelurakenteen kehittymistä.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

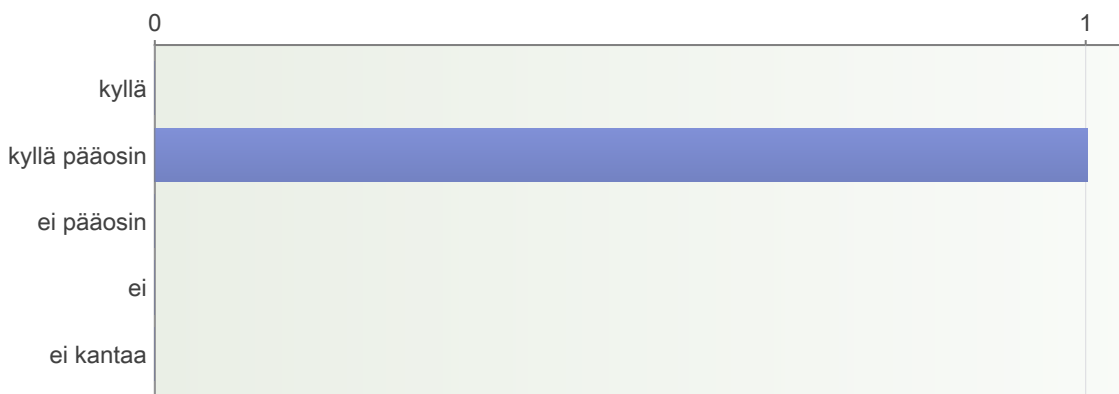
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Palvelurakenteen lopullinen malli on vielä kesken, sillä valinnanvapausmallia koskeva lainsäädäntö on vasta hahmottumassa. Jo nyt on kuitenkin nähtävissä, että palvelujen tuotannon eriyttäminen palvelulaitokseen sekä sen ja yksityisen ja kolmannen sektorin omistamiin yhtiöihin tuottaa varsin hajautuneen järjestelmän. Jokainen palvelujen tuottaja kykenee osallistumaan integraatioon vain sen palvelun osalta, jota on itse tuottamassa. Mikäli palvelujärjestelmässä hoitokokonaisuudet hajautuvat hyvin monelle tuottajalle, on integraation

varmistaminen palvelujen tasolla vaikeaa. On vaikea nähdä, että lakiluonnokseen sisältyvät mekanismit riittäisivät integraation varmistamiseen tällaisessa monituottajarakenteessa. Jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa on tärkeä varmistaa asiakas- ja potilastietojen käytettävyys muodostuvassa rakenteessa. Haasteeksi tulee muodostumaan myös integraation varmistaminen suhteessa kuntien järjestämisvastuulle jääviin palveluihin.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

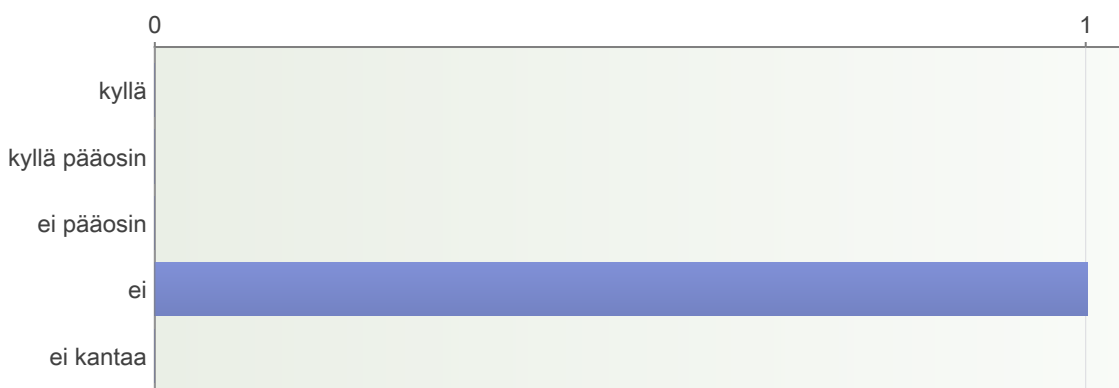

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tavoite vahvistaa valtion ohjausta reformin toimeenpanon tueksi on oikeasuuntainen.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

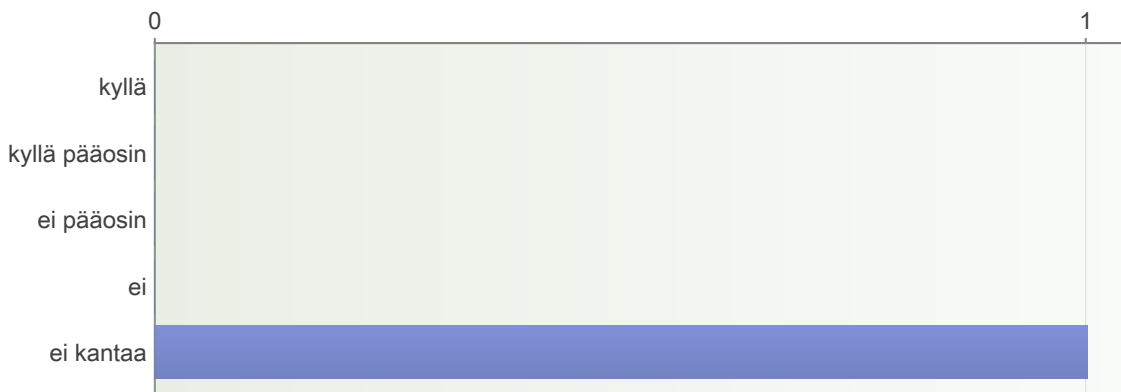

Avoimet vastaukset: ei

- Lakiin ei tulisi sisällyttää velvollisuutta erottaa järjestäminen ja palvelutuotanto erillisiin oikeushenkilöihin. On epävarmaa missä määrin erottaminen tuo tosiasiassa hyötyjä maakunnan itsensä tuottaminen palvelujen osalta, koska se tekee hallinnon raskaammaksi ja sitoo osajia eri organisaatioihin. On myös huomattava, että kuntien vapaaehtoisuuden pohjalta toteutettujen tilaaja-tuottajamallien kokemukset Suomessa eivät ole olleet hyviä ja pääosa niistä on purettu. Jos erottelua ei olisi, olisi merkityksellinen päätöksenteko myös lähempänä kansalaista demokratianäkökulmasta ja viranomaisroolit helpommin toteutettavissa.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Kilpailutilanteessa toimittaessa yhtiöittämisvelvoite seuraa muusta lainsäädännöstä kuin maakuntalaista tai järjestämislaita. Lainsäädännön valossa on epäselvää, milloin vallitsee kilpailutilanne ja yhtiöittämisvelvoite syntyy. Tukipalvelujen yhtiöittämisen vaikutukset on tärkeä arvioida huolellisesti uudistuksen jatkovalmistelun yhteydessä eri toimijoiden näkökulmista.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Uudessa järjestelmässä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurantaan tarvittavan tiedon tuottaminen ja hallinnointi jakautuu osin kunnan ja osin maakunnan vastuulle, mikä voi olla uhka toimivalle seurantajärjestelmälle, mutta toisaalta uusi järjestelmä voi tarjota myös mahdollisuuksia seurannan kehittämiseen ja parantamiseen. On tärkeä täsmentää, että luonnoksen edellyttämä väestöryhmittäinen tarkastelu tarkoittaa tarkastelua vähintäänkin sukupuolen, sosioekonomisen aseman, ikäryhmien, perherakenteen, vammaisuuden ja maahanmuuttajataustan mukaan.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

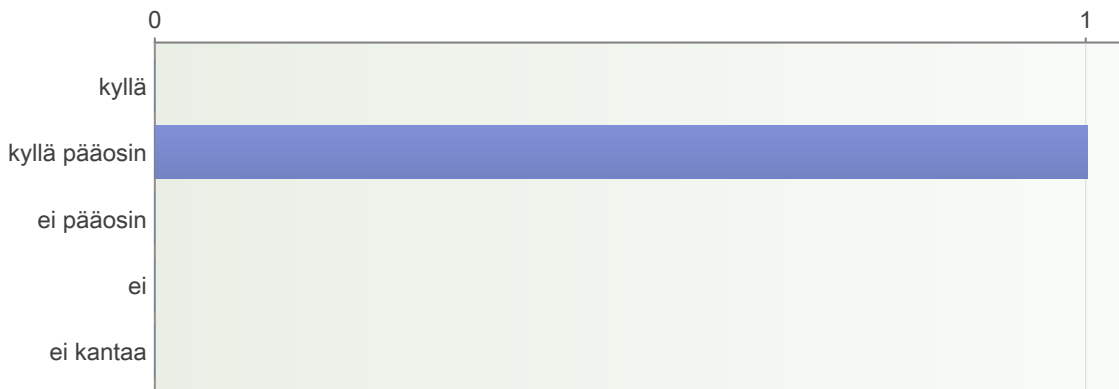
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

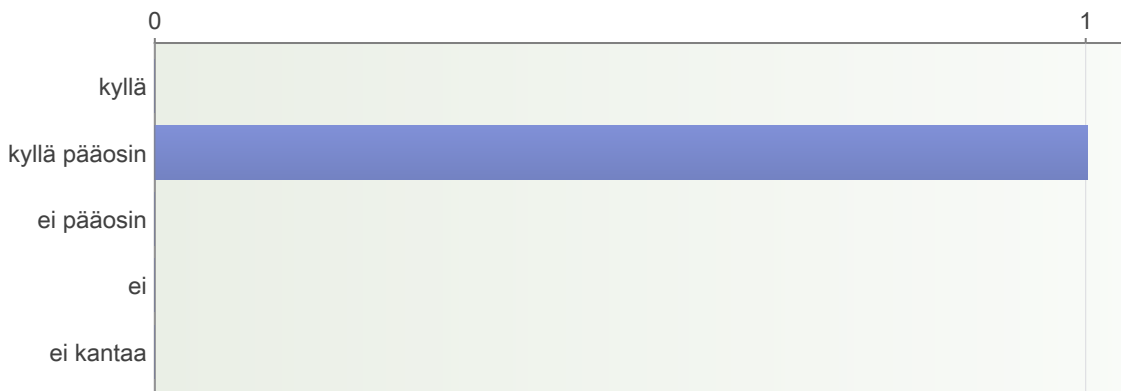

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Sääntely on muilta osin riittävää, mutta se jättää vielä avoimeksi sen, mihin organisaatioon väliaikaisen hallintoelimen henkilöstö on työ/virkasuhteessa ja kuinka valmisteluun palkataan henkilöstöä. Nämä kysymykset tulee selkeyttää. Käytännössä ongelmaksi voi muodostua se, että väli aikaishallinto ei ehdi toteuttaa kaikkia sille säädettyjä tehtäviä asetetussa ajassa.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Henkilöstön siirto maakuntien palvelukseen on määritelty riittävän selkeästi. Henkilöstön kohdentamisongelmia voi kuitenkin esiintyä niissä tilanteissa, joissa maakunnan tehtävät eivät ole samoja kuin kuntien tehtävät, tai joissa henkilöstöä eri kunnista siirtyy enemmän kuin maakunnalla on vastaavaa osaamistarvetta. Lisäksi jo nyt on ennakoitavissa, että yhtiöittämisvaiheessa henkilöstön siirtoihin voi liittyä monenlaisia ongelmia.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

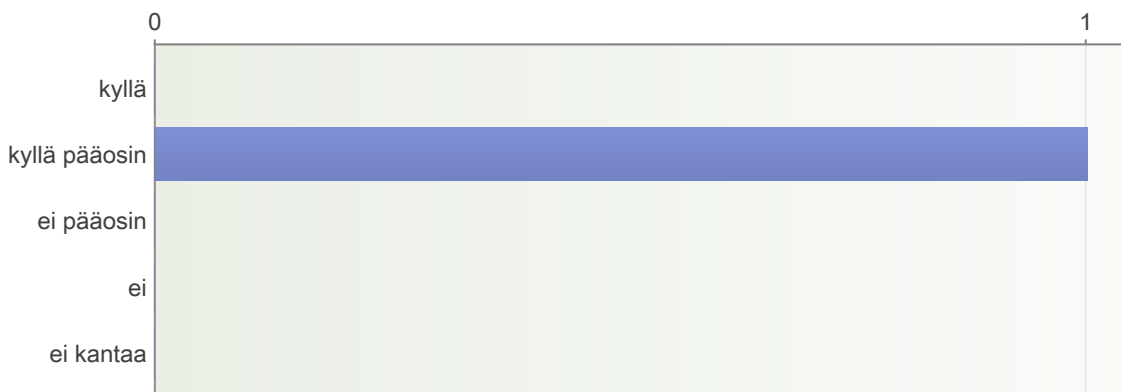
- On kuitenkin huomattava, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon hallinnan tietojärjestelmät on joissakin kunnissa toteutettu siten, että ne ovat osa kunnan muita tietojärjestelmiä. Tästä voi seurata haasteita omaisuuden siirtoihin.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ratkaisu tulee mahdollisesti aiheuttamaan taloudellisia ongelmia kasvukunnille.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

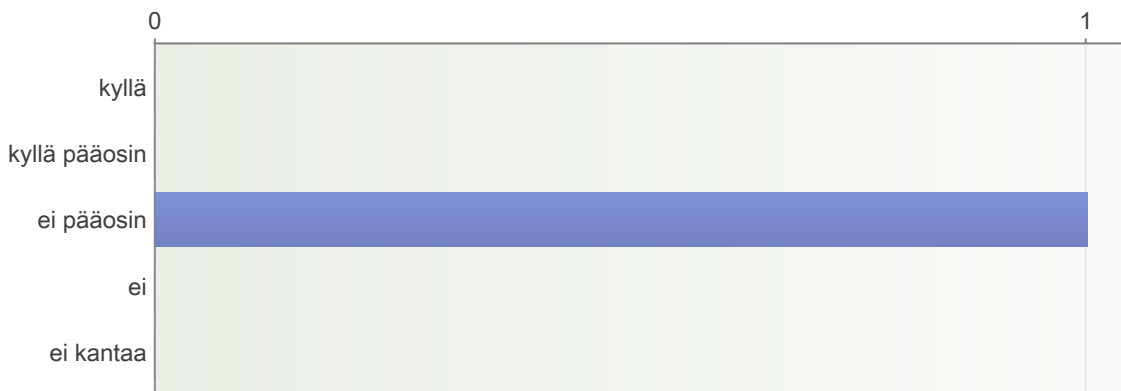
- Aikataulu on erittäin tiukka ja voi aiheuttaa ongelmia. On kuitenkin tärkeää, että aikataulu sovitetaan yhteen valinnanvapausmallin aikataulun kanssa, sillä maakuntien yhtiöiden tulee olla olemassa valinnanvapausmallin käynnistyessä.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Rahoitusvastuun kohdistaminen valtiolle on perusteltua maakuntien suuren lukumäärän vuoksi ja etenkin uuden järjestelmän käynnistyessä. Maakuntien verotusoikeus vahvistaisi kuitenkin maakuntien itsehallinnollista asemaa ja toisi niille liikkumavaraa järjestämistehtävässään. Tämä edellyttäisi, että maakuntia olisi vähemmän.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

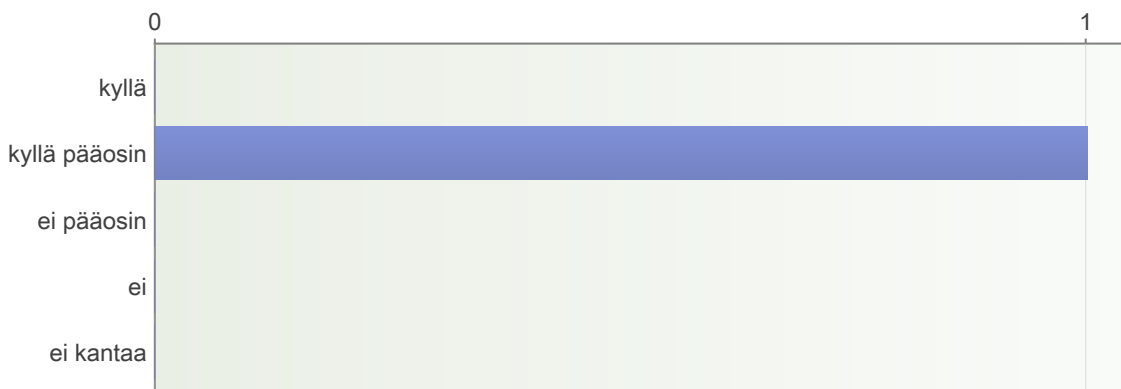

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien rahoituslaskuun mukainen tiukka talouskuri ja maakuntien joustovaran puute voivat vaarantaa riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen ja viime kädessä perusoikeuksien toteutumisen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen. Erityisen pulmallinen tästä näkökulmasta on maakuntien rahoituksen tarkistusmenettely, joka voi johtaa siihen, että maakunnille kohdennettu rahoitus ja tosiasialliset kustannukset erkaantuvat toisistaan. Lisäksi maakunnat poikkeavat toisistaan ja vaarana on, että tietyille maakunnille kohdentuvia erikoissairaanhoidon erityistehtäviä ei kyetä ottamaan rahoituksessa riittävästi huomioon.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tarvetekijät perustuvat parhaaseen käytössä olevaan tietoon ja kannustavat löytämään kaikki potilaat. Samoin valittu rahoitusmuoto kannustaa hoitamaan potilaat mahdollisimman kustannusvaikuttavasti välttämällä kalliiseen erikoissairaanhoidon päätymistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteeri on uusi ohjauskeino maakuntien työhön. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerejä tulee kuitenkin kehittää merkittävästi. Laissa ei tulisi säätää kertoimista vaan vain tarvetekijöistä, koska kertoimet muuttuvat ajan myötä.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

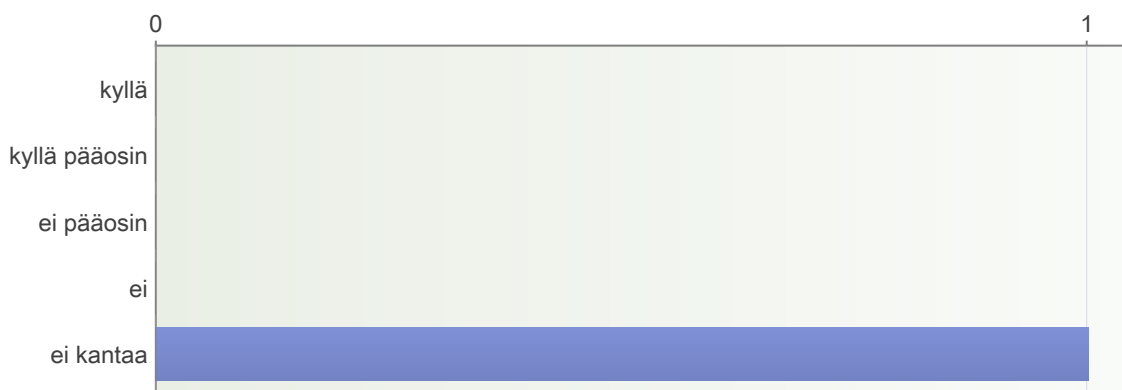
Avoimet vastaukset: kyllä

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

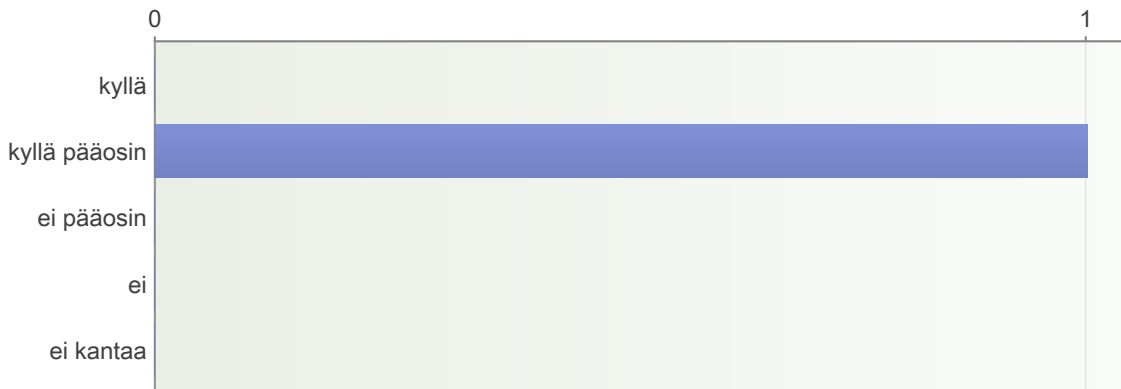
Avoimet vastaukset: ei kantaa

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

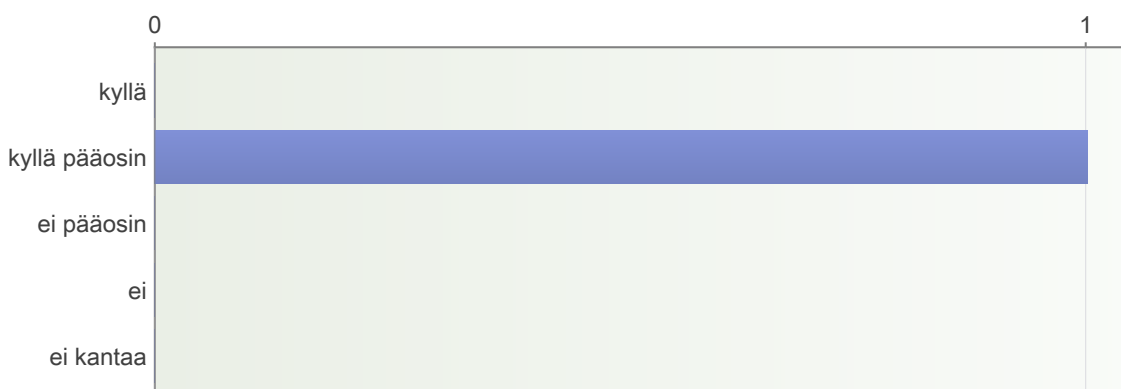

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kuntien eroavaisuudet maakuntien sisällä tulee ottaa huomioon.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

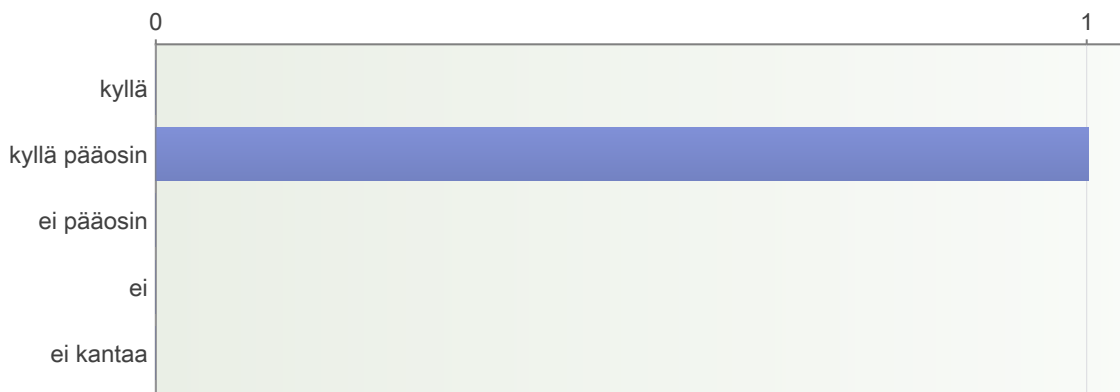
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteeri on uusi ohjauskeino maakuntien työhön. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerejä tulee kehittää merkittävästi yhtenäisen tietopohjan kartuttua.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Verojärjestelmään esitetyt muutokset pitävät eri tulonsaajaryhmien verotuksen pääpiirteissään ennallaan eli veronmaksajien verorasite ei muutu ja kokonaisveroaste pysyy jokseenkin ennallaan.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

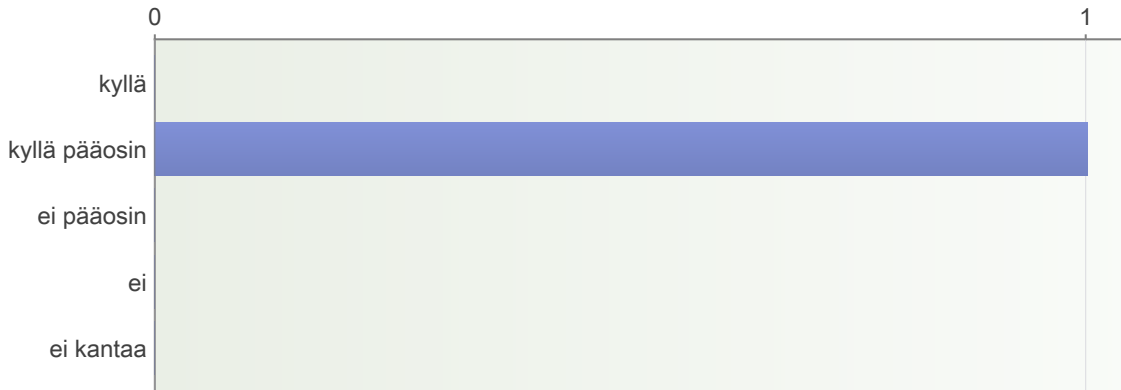
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Siirtyminen maakuntiin on esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti. Pulmaksi voi kuitenkin muodostua se, kuinka menetellään perustettavien yhtiöiden kohdalla.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Luonnoksessa ehdotetaan THL:lle uusia tehtäviä liittyen mm. sosiaali- ja terveystalvöjien saatavuuden ja rahoituksen valtakunnalliseen ja maakuntakohtaiseen seurantaan ja riittävyyden arviointiin. THL katsoo, että ehdotetut tehtävät sopivat laitokselle hyvin, mutta niiden hoitamiseen tulee turvata riittävät resurssit. Myös palvelujärjestelmän seurannan ja arvioinnin edellyttämän tietopohjan puutteiden täydentäminen sekä eri toimijoiden tarvitsemien valtakunnallisten tietopalvelujen rakentaminen on kiireellinen ja lisävoimavaroja edellyttävä tehtävä.

THL kiinnittää huomiota tarpeeseen varmistaa THL:lle riittävä tiedonsaantioikeus seurantatehtävän edellyttämiin tietoihin. Nykyinen rekisterilainsäädäntö ei mahdollista kattavasti terveydenhuollon yksityissektorin avohoidon eikä sosiaalihuollon avopalvelujen tiedonkeruuta.

Luonnoksessa ehdotetaan, että STM:n yhteyteen perustetaan ohjausyksikkö yleisen ohjauksen, suunnittelun ja toimeenpanon ohjausta varten. Myös THL:lle ehdotetaan ohjaukseen liittyviä tehtäviä. THL pitää tärkeänä, että strategisen ja operatiivisen ohjauksen vastuita selkeytetään.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien rahoituslakiluonnoksen mukainen tiukka talouskuri ja maakuntien joustovaran puute voivat vaarantaa riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen toteutumisen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen. Erityisen pulmallisena tästä näkökulmasta on maakuntien rahoituksen tarkistusmenettely, joka voi johtaa siihen, että maakunnille kohdennettu rahoitus ja tosiasialliset kustannukset erkaantuvat toisistaan. Lisäksi maakunnat poikkeavat toisistaan ja vaarana on, että tietyille maakunnille kohdentuvia erikoissairaanhoidon erityistehtäviä ei kyetä ottamaan rahoituksessa riittävästi huomioon.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistuksen vaikutukset ja vaikuttavuus tulee systemaattisesti arvioida myös demokratian, osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon näkökulmista.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalakiluonnoksen 1 mom. 2 kohdassa on maakunnan tehtäväksi määritelty ”sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille ja ehkäisevät palvelut”. Ehkäisevät palvelut on erotettu sosiaali- ja terveydenhuollosta. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan ehkäisevien palvelujen sisältävän mm. äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä iäkkäille henkilöille suunnatut neuvontapalvelut ja ennaltaehkäisevät kotikäynnit. Tämä ei ole perusteltua ja on osin hämmennystä aiheuttava, sillä järjestämislain sosiaali- ja terveydenhuollon määritelmässä ei ehkäiseviä palveluja ole erikseen mainittu. Luonnoksen 1 mom. 1 kohtaa ehdotetaan muutettavan seuraavasti: ”1) sosiaali- ja terveydenhuolto sisältäen niiden järjestämät ehkäisevät palvelut.” Vastaavasti maininta ehkäisevistä palveluista tulee poistaa 1 mom. 2 kohdasta. Yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi lisätä: ”Sosiaali- ja terveydenhuolto sisältää myös sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ennaltaehkäisevät palvelut, kuten äitiys- ja lastenneuvola sekä opiskeluhuollon palvelut (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut)”.

Järjestämislakiluonnoksen 15 § ehdotetaan muutettavan seuraavaan muotoon: ”Maakunnan palvelulupaus on maakunnan asukkaille osoitettu tahdonilmaisu siitä, miten maakunta toteuttaa sosiaali- ja terveyspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollon.” Näin tulisi selväksi, että palvelulupaus kattaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen.